1937 ий
5
МАРТ
№ 14 (298)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн горком орган

ИК СЭЗОНЫШТО 1600 ГАМ КУРАЛШАШ ВЭРЧ

1936 ийыштэ знатнэ трактористка ордэноноска Паша Ангэлина йолташын тӱҥал пумыжо почэш, самырык трактористка-влакын ушэмысэ сорэвнованьышт эртыш. Тунам 20 тӱжэм трактористка кӱкшӧ шурно лэктыш вэрч, кӱкшӧ пашалэктыш дэн пашан качэствыжэ вэрч вийан кучэдальыч.

Тидэ сорэвнованьыш мэмнан рэспубликысэ самырык ӱдрамаш тракторнэ бригадэ-влакат ушнэныт ыльэ. Нуно очыл вэр вэрч вийан кучэдальыч. Сорэвнованьэ мэмнан рэспубликыштат знатнэ трактористка-влакым куштэн.

Чэмоданова Анфиса шкэнжын смэныштыжэ ик сэзонлан СТЗ трактор дэнэ 782 гэктарым куралын. Тудын бригадыштыжак Смирнова дэн М. Попова йолташмыт шкэнныштын смэныштлан ик сэзоныштo 700 га гыч куральыт. Анфиса йолташын бригадыжэ мэмнан рэспубликысэ самырык ӱдрамаш-влак тракторнэ бригадэ коклаштэ пэрвой вэрым налын.

Конопольвова Настьат (Косолапово МТС) шкэнжын смэныштыжэ ик сэзонлан 772 гам куралын. Иванова М. (Шэрнур МТС), Лэбэдэва Лэна (Курык-Марий МТС), Воронцова (Торйал МТС), Ларина (Оршанкэ МТС) да моло йолташвлакат ХТЗ, СТЗ трактор дэнэ куралмаштэ паша нормым эрэак утыж дэнэ тэмэн шогэныт. Нуно чыланат шкэныштын паша тэхникыштым сайын палат, шинчымашыштым нӧлташ вэрч чот тыршат.

Фэвраль тылзыштэ сорэвнованьыштэ ончык лэкшэ самырык трактористкавлакын ушэмысэ совэщаньышт эртыш. Тидэ совэщаньыштэ лийшэ 180 ончыл трактористка - влак сорэвнованьым тэнийат кумдан шараш ӱжын, ушэмысэ чыла самырык трактористкэ-влаклан письмам возэныт. Нуно тыгакак сорэвнованьым шараш комбайнэрка-влакымат ӱжыт.

Самырык трактористка-влак ушэмысэ совэщаньыштак Чуваш рэспублик гыч мийшэ трактористка-влак мэмнан рэспубликысэ трактористка-влакым ик сэзоныштo 1600 гэктарым куралаш социалист сорэвнованьыш ӱжыныт. Совэщаньыштэ Чэмоданова Анфиса йолташ Чуваш рэспубликысэ трактористка влакын ӱжмышт дэнэ кэлшэн, 1600 гам куралаш мутым пуэн.

Ушэмысэ ончыл трактористка-влакын ӱжмашышт дэнэ кэлшэн, мэмнан рэспубликыштат самырык ӱдрамаш тракторнэ бригадэ влак сорэвнованьыш ушнаш кӱлэш. Сорэвнованьыш ушнэн, Чуваш рэспубликысэ трактористка-влакын ӱжмыштым сай качэствэ дэнэ шуктэн уло вий дэнэ кучэдалман.

Чыла трактористка-влаклан пашам образцово шуктыштыш условийым ышташ кӱлэш. Нуныя тэхник дэн политик образованьыштым нӧлташ чот полшыман. 1937 ийыштэ Сталин йолташын ончыктымо 7—8 миллиард пуд пырчан шурно лэктыш вэрч кучэдалмашым эшэ утларак вийандымашлык улына. Тидэ пашаштэ чыла трактористка дэн колхозласэ чыла комсомол организацэ-влаклан куатлын кучэдалман.

Варажым ончыл трактористкэ-влаклан сорэвнованьым организоватлымаштэ ышкаланыштак эн активнэ, эн вийан тыршэн шогашышт кӱлэш. Нуно шкэныштын паша опытыштым вараш кодшо моло тракторнэ бригадылашкэ шарэн трактористка-влаклан полшэн шогышаш улыт. Кажнэ ончыл трактористкэ стахановка пашам шкэ сэмынжак ышташ йолташыжым туныктыжо. Партий вуйлатымэ почэш, пашам стахановла ыштэн, ик сэзоныштo 1600 гэктарымат вэлэ огыл, а утларакат куралын кэртына.

Совэт пианист-влакын кугу сэҥымашышт

Пэҥгыдэш кэчылэсэ увэр-влак

Шукэртэ огыл Варшавэ олаштэ (Польшын столицыжэ) Шопэн лӱмэш эртарылмэ тӱньамбалсэ кумышо конкурсышто Совэт элысэ самырык пианист влак выступатльныт. Самырык совэт пианист Йаков Закын выступатлымыжэ нэргэн „Экспрэсс поранны" лӱман польшо газэт тыгэ сэра: „Тидэ самырык айдэмын, пэш мастар пианистын пианиным шоктымаштыжэ кугу школын чыла качэствыжат уло.. Закын шуктымо программыжэ сылнылык шотышто пэш кӱшнӧ шогэн. Йаков Закын пэш кугу талант дэнэ, сылнын да тэхник шотышто пэш мастарын выступатлымыжэ шуко жап мартэ нойэн вучэн шинчышэ - влаклан наградэ лийын".

Самырык совэт пианистка-влак Йэмэльйанова дэн Тамаркинат конкурсышто пэш кугу сэҥымаш дэнэ выступатлэныт.

Пианиным колыштэш погынышо варшавысэ публикэ совэт пианист-влаклан пэш кугу овацийым ыштэн.

Косолапово МТС-сэ ӱдрамаш тракторнэ бригадын бригадиржэ Конопльова Настьа йолташ. Тудым ушэмысэ самырык ӱдрамаш тракторнэ бригадир-влак сорэвнованьэ комитэт 750 тэнгэ дэнэ прэмироватлэн.

Пушкинын произвэдэньыжэ кум том дэнэ лэктын

Йоча литэратур издатэльствэ Пушкинын сочинэньыжым кум том дэнэ луктын. Пэрвой томыш поэтын почэла мутшо-влак, кокымшо томыш—поэмыжэ, йомакшэ да „Йэвгэний Онэгин" романжэ пурталтыныт. Кумышо томышко Пушкинын драматичэский произвэдэньыжэ дэн прозовлакым пуртымо. Том-влакым пэш сайын оформитлымэ, шуко сӱрэт-влак дэнэ сӧрастарымэ. Кажнэ том 10 тэнгэм шога.

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЭ

Испан компартий Рӱдӧ Комитэтын плэнумжо

ВАЛЭНСИЙ. 2 март. 5 мартыштэ Валэнсийэш Испан Компартий Рӱдӧ Комитэтын расширэннэ плэнумжо лийэш. Кок паша ончалтэш: 1) калык фронт да фашизмым сэҥэшлан Испанийын чыла калык шым ушымаш, 2) партийнэ пашам организоватлымаш.

Испанийыш 24 тӱжэм атэ нугыдо шӧрым колтымо

ГЭЛЬСИНГФОРС, 28 фэвраль. Тэнгэчэ финлянд шэмэр-влак рэспубликан испаний йоча-влаклан 24 тӱжэм атэ нугыдэмдымэ шӧрым колтэныт.

15 йэҥым казнитлаш судитлымэ

БИЛЬБАО, 28 фэвраль. Тэнгэчэ калык суд 1936 ий ийульышто Дуранго олаштэ войэннэ мӓтэж организацэ пашанэргэн приговорым луктын. Тидаклымэ 15 йэҥым казнитлаш, 8 йэҥым курым мучкылан да 11 йэҥым 20 ийлан тьурмаш шындаш судитлымэ.

МАССР Исполнитэльнэ Комитэтын 7-шэ сэссийжэ

1 мартыштэ, кастэнэ 6 шагатлан Чодра тэхник институтын актовый залэшыжэ Марий АССР Исполнитэльнэ Комитэтын 7-шэ сэссийжэ почылто.

Сэссийын ончылаш пашажым пэҥгыдэмдымэк, Марий АССР бӱджэтым 1936 ийыштэ шуктымо дэн 1937 ийсэ бӱджэт нэргэн докладым МАССР финансэ пӧлка вуйлатышэ Троицкий йолташ ыштыш.

2 мартыштэ А. Ф. Эшкинин йолташ содокладым ыштыш. Тулэч вара прэньэ тӱҥалын. Прэньыштэ Никифоров (Звэнигэ райисполком прэдсэдатэль), Аникин, Николайэв (Сэрнур рик прэдсэдатэль), Суворов (Калык образованьэ пӧлка вуйлатышэ) молат ойлышт.

Пытартышлан Марий АССР Исполком вуйлатышэ Пэтров йолташ ойлыш. Пэтров йолташын ойлымыж дэч вара рэзольуцым пэҥгыдэмдымэк сэссий пытаралтэ.

У Конституцо тунэммэ кружок

„Марий активист" колхозышто (Марий Ошай йал совэт, Киров область) у Конституцо проэкт нэргэн Сталин йолташын докладшым да у Конституцым тунэмаш лӱмын кружокым почмо. Кружокыш чылажэ 15 йэҥ коштэш. Заньатьэ арньалан ик кана эртаралтэш.

А. Йэштубайэв.

АГРОТЭХНИКЫМ ТУНЭМЫТ

„Пэрвой март" колхозышто (Шэрнур район) агротэхникым сай тунэмыт. Кружокышто чылажэ 35 йэҥ тунэмэш. Кружок вуйлатышэ Смородинов сайын умылтарэн туныкта. Кызыт тэрысым кузэ сайэмдышаш нэргэн тунэмыт.

А—в.

* * *

Тыгак „У Кой Сола" колхоз пэлэнсэ (Шэрнур район) тӱҥалтыш комсомол организацэ агротэхник кружокым почын. Кружокышто рвэзэт, илалшэ-влак тунэмыт. Кружокым Кой Сола школышто туныктышо Горбунов йолташ вуйлата. Кызыт тунэммэ дэнэ пырльа уйандыш погымаш эртаралтэш.

Иванов.

25

„ВЛКСМ райком дәч мәмнан дәнә пашам ышташ йодына“

Тәний 11 фәвральыштә ВКП(б) Пәктубайәвә райкомын инициатившә дәнә районысо самырык ўдрамаш-влак пәрвой конфәрәнцым әртарымә.

Конфәрәнцыш колхозласә самырык ўдрамаш погынымаш гыч сайлән колтымо 76 дәләгаткә лийын. Конфәрәнцә у Конституцышто өнчыктымо почәш Марий автоном область—рәспубликыш савырнымә да ыштымаш паша-влак нәргән райисполком вуйлатышә Сидоров йолташын докладшым колышто.

Адак пәрвой область самырык ўдрамаш-влак конфәрәнцын пунчалжым шуктымо нәргән ВЛКСМ райкомол сәкрәтарь Туруйәв йолташ отчотым ыштән.

Конфәрәнцыш толшо дәләгаткә-влак ВКП(б) Обком сәкрәтарь-влак Врублэвский дән Сапайәв йолташмытлан, МарАССР Йсполком вуйлатышә Пэтров да ВЛКСМ Обком Микин йолташмытлан письмам колтәныт.

Письмаштә партий дән правитәльствым, калыкын вождьжо Сталин йолташым кугун йŏратымыштым ончыктәныт. Адак паша ышташ йŏратымыштым, вәсәла илышлан куанымыштым да шкәныштын районышто самырык ўдрамаш-влакын грамотность дән политик шотышто кушмышт нәргән ончыктән возәныт.

— Мәмнан районышто колхоз пашаштә сай образцым ончыктән шогышо, кўкшŏ шурно ләктыш вәрч, улан да вәсәла илыш вәрч крәдалшә знатнә ўдыр-влакат йатыр улыт. Тәвә Прамнәк лўм колхозысо МТФ вуйлатышә Кузнэцова Ана, Сталин лўм колхозын стахановкажә Рыкова Устиньа, МТС-ын стахановкажә-влак Новосьолова Таиса дән Йэмэльйанова Катьа йолташмыт пашам пәш сай ыштән шогат.

Конфәрәнцыш толшо самырык ўдрамаш-влак кўкшŏ шурно ләктыш вәрч, колхозышто арулык да, культур вәрч кучәдалаш обäзатәльствым пуәныт. Тыгакак шкәныштын шинчымашыштым кугәмдышаш вәрч чарныдә кучәдал шогаш сŏрат.

— Колхозлаштә агротәхник тунәммашым организоватлаш ән активнә полшаш тўҥалына да тидә кружокышто сәҥымаш дән тунәмын, шошо ага паша тўҥалмә годым зачотым сдатләна. Агротәхник тунәммашым шошо агалан йамдылалтмаш дәнә кәлыштарән колташ тўҥалына,—манын возат ўдыр влак.

Колхоз производствысо паша дәнә пырльа йатыр общәствәннә пашам ышташ обäзатәльствым налыныт. Тидә шотышто ән ондак шкәныштын йәшышт дән йолташышт коклаштә лудын сәрән моштыдымашым пытараш, тўрлŏ самодэйатәльнә кружоклаштә пашам активнә ышташ, у муро-влакым тунәмаш да тулэч моло культур пашам ышташат чот полшышашышт нәргән возәныт.

Тыгакак ўдыр-влак кид пашалан тунәммә кружокым организатлаш, адак ГСО значоклан нормым сдатлаш тунәмаш кўлмым возәныт. Нуно 1 май мартән ГСО значоклан нормым сдатлаш обäзатәльствым налыныт.

Шкә письмаштышт райкомол дән РОНО-м пашам начар ыштымыштлан критиковатләныт. Район комсомол организацыштә чылажә 51 ўдыр шотлалтәш гын, тидә шот гыч марий ўдыр 11 йәҥ вәлә. Тидә ўдыр-влак дәнә райкомолын пашам начар ыштымыжым ончыкта. „ВЛКСМ райком дәч мәмнан дәнә пашам ышташ йодына“,—манын возат нуно.

Пәктубайәвә районышто кызыт 305 тунәмдымә дән шагал тунәмшә ўдрамаш уло. Но роно кызытат нуным кўләш сәмын туныкташ пижын огыл. Ўдыр-влак туныкташ трәбытлат.

Туныктымо пашам сайэмдаш кўлэш

Кой-Сола пәлә кыдалаш школышто (Шәрнур р-н) тунәммын качәствыжә вәрч кўләш сәмын огыт кучәдал. Тидә пашам школ дирәктыр В. А. Гусәв йолташ шкак ситышын огәш аклә. Кызыт II-шо дән III шо класс ик жапыштак ик пŏләмыштә тунәмыт. Тыгә тунәммаштә ик класс вәс класслан мәшайкала. Тидым Гусәв раш пала гынат, ситыдымашым кораҥдаш огәш тыршә. Адак тунәмашлан кўләш оборудованьә укә. Садланак III-шо классыштә начар тунәммаш 17 процәнтыш шуын. Тидә ситыдымашым пытараш кўләш.

Г.

Пытартыш почто гыч

„Путь Ленина“ газэт рэдакцысэ пашайэҥ-влакын штраш йылмышт

Газәт-социалист строитәльствыштә пашам куатлын ышташ калыкын кумылжым нŏлтән шога, партий дән правитәльствын пунчалыштым шуктән шогаш массым организатла.

Г а з ә т — пропагандист, агитатор да организатор. Садлан чыла газәтын чумыр статьажә чыла чын возымо да партийнә содәржаньан лийман.

„Путь Ленина“ газәт гын, тәвә тидә ончыктымым начар шуктән шога. Очыни, тидә рәдакцысә пашайәҥ-влак газәтын большәвистский качәствыжә вәрч кучәдалмашым пәш изи пашалан шотлат. Садланак номыр гыч номырыш (мә марий йылмә дәнә возымо статьа влак нәргән ойләна) нәграмотно возымо (обрабатлымә) статьа-влакым пәчәтлат. Тидә альә шагал, нуно мо нәргән возымыштымат огыт палә „Путь Ленина“ газәтын 1550 лудшо-влаклан йоҥылыш возән, шойыштыт. Тәвә 1937 ий 23 фәвральыштә ләкшә 15 номыран газәтым налына. Тидә газәтын 2-шо полосаштыжә „Политик тунәмашым нŏлталман“ вуймутан статьам пәчәтлымә:

„Пропагандист — Бирьуков йанвар дән фәвраль тылзыштә ик полит заньатийымат әртарән огыл.

Тыгак посна комсомолэц-влак полит заньатшкә шагал йамдылалт толыт. Комсомолэц-влак, 10-шо комсомол сйэздын рәшәнийжым да ВЛКСМ Рўдŏ комитәт плэнумын 2-шо фәвральыштә лукмо пунчалжым начарын шинчат“.

Вигак каласаш, тидә статьам обрабатлышә йәҥжә шкәжат нымат огәш шинчә. Очыний, тудо шкәжат политучобыш огәш кошт. Садланак ВЛКСМ Рўдŏ Комитәтын плэнумжә кунам лиймымат огәш палә. 2-шо фәвральыштә ВЛКСМ Рўдŏ Комитәтын нымогай пләнумжат лийын огыл.

ВЛКСМ Рўдŏ Комитәтын пләнумжо 1936 ий сәнтьабрь тылзыштә лийын.

Кажнә статьаштә 5-6 граматик ошибкә, ик мутымак, ик ойымак пачаш-пачаш возат.

Тәвә: „Колхоз правләньә тидым шинча гынат, нимогай мәрымат огәш ыштә.

Умбакыжым, колхоз правләньылан, Рäбчиковын йолагайланымыжлан иктаж мәрым пуэн, куго йәҥ тунyктымашым кызытак йол ўмбакә шогалташ пижман“.

Тидын почәшак пәчәтлымә вәс статьаштә тыгә возымо:,

„Йал совәт тидым шинча гынат, нимогай мәрымат ыштән огыл. Умбакыжым Смирновлан мәрым пуэн, куго йәҥ тунyктымашым сай шындыман. (27 фәвральыштә ләкшә 16-шо номыран газәт).

Тыгә „мәрым ыштыман, пўтыралман, кораҥдыман, мавыда ман“ возыман статьа-влак кажнә номырышто ләктәда. Нинә ончыктымо факт-влак „Путь Ленина“ газәт пашайәҥ-влакын шоналтыдә возымыштым ончыктат.

Газәтәш куштылго йылмә дәнә раш возымо кўкшŏ качәстван статьа-влакым пәчәтлыман. Тидым „Путь Ленина“ рәдакцысә штраш йылмә-влаклан палашышт кўләш.

Газәтым шарән

Кужмарий йал совәтысә письмоносэц Тараканов Миклай (Ронго р-н) „Йўлэдўр“ колхозышто 15 экзэмпльар „Рвәзә коммунист“ газәтым шарән.

Загайнов В.

ВОЖДЬЫН ДОКЛАДШЭ

(ССР Ушәм Конституцо проәкт нәргән Чрэзвычайнә VIII-шә Пўтынь Ушәм Совәт-влак Сйэздәш Сталин йолташын ыштымә докладшым ончыктышо докумэнтальный кино фильм).

25 фәвраль дән 4 март мартә Йошкар-Ола йўкан кинотәатрыштә ССР Ушәм Конституцо п р о ә к т нәргән Чрәзвычайнә VIII-шә Пўтынь Ушәм Совәт-влак Сйэздәш И. В. Сталин йолташын ыштымә докладшым ончыктышо докумәнтальный кино фильм әртыш.

Кино-сўрәтым Йошкар-Оласә пәш шуко шәмәр-влак ончәныт, у Конституцо проәкт нәргән вождьын кәлгә содәржаньан докладшым кумыл нŏлтын колыштыныт.

Кино сўрәт пәрвойак радио дәнә ойлымаш гыч тўҥаләш.

Сўрәтыштә радио дәнә увәртарымәкә т у н а м а к Крәмль башньыштә шагат вич кана пәра. Тидә—вич шагат шумым ончыкта. Тунамак Москва әҥәр могырым Крәмльысә Кугу Дворәцым ончыкталтәш. Тышкә Чрәзвычайнә VIII-шә Пўтынь Ушәм Совәт-влак Сйэзд дәләгат-влак Конституцо нәргән каҥашаш погынәныт.

Тәвә сйэзд зал. Прәзидиумышто Молотов, Ворошилов, Калинин, Орджоникидзә, Каганович, Жданов, Микойан йолташмыт да партий дән правитәльствын моло вуйлатышышт-влак. Калинин йолташ у Конституцо проәкт нәргән докладым ышташ мутым Сталин йолташлан пуа. Сталин йолташын трибуныш ко ләкмыжым пўтынь зал кужун да пәш чот совым кырән вашлийәш. Пўтынь залысә калык шогалын у Конституцо шочыктышо Сталин йолташым шокшын саламлашыжә пәш шуко мартән әрыкым огыт пу. Кугу Сталиным уло кумыл дәнә чот йŏратымаш, сово кырымаш. Тидә жапыштә кино сўрәт ончаш миишә-влакат рўжгә совым кырат.

— Йолташ-влак! —манын Сталин йолташ у Конституцо проәкт нәргән ойлаш тўҥаләш. Сйэзд залыштә калык вождьын докладшым, тудын ойлымо кажнә мутшым пәш кугу вниманьә дәнә колыштәш.

Сйэзд трибунышто микрофоным шындымә. Тыжәчын Сталин йолташын ойлымыжо чыла әл мучко радио дәнә шарла. Сталинын докладым чыла әл. тўрлŏ наций колыштәш. Йўд йўмалнә—зимовщик-влак, Мўндыр Эрвәлыштә, Таджик дән Туркмәныштә, Грузий дән Армäныштә, тәҥыз корабльлаштә, пойэзд дәнә каймә годымат, цәхлаштә паша ыштымә годымат, Йошкар армийын частьлаштә—чыла вәрә Сталин йолташын докладшым кугу кумыл дәнә колыштыт.

Кино фильмыштә тидә колыштмашымат пәш сайын ончыктымо. Вождьын доклад ыштымыжә годым шуко кана куанән, рўжгә сово кырымаш Крәмльысә Кугу Дворәцын кумда залжә мучко шәргылтәш. Тидә жапыштак чыла вәрә радио колыштшо-влакат чот куанән, вийан совым кырат.

Сталин йолташ промышләнностьын кушмыжо нәргән ойла. Тунамак сўрәтыштә промышләнностьын кушмыжым, пытартыш ий лаштә строитлымә кугу прәдприатьә-влак ончыкталтәш.

Сталин йолташ йал озанлыкыштә колхоз стройын сәҥымыжә нәргән, колхоз дән совхозлаштә трактор дән комбайн, адак тўрлŏ йал озанлык машина-влак шукәммә нәргән ойла. Тидә ойлымо годым сўрәтыштә колхоз влакын трактор дәнә паша ыштымышт, шурным комбайн дәнә погымышт ончыкталтәш.

Сталин йолташ буржуазнә критик влакын Конституцо проәкт нәргән шойыштмыштым, у Конституцо проәкт умбак лавра кышкымыштым, социализмын сәҥымә факт-влакым пәш сай ончыктән, чарашкә луктәш, шойаштым шалата. Нуным кугу Сталинын критиковатлымыжлан зал куанән пәш чот совым кыра.

Сталин йолташын гәрман официозысо господа-влаклан „Сие от них не зависит“—манын ойлымыжо годым кино сўрәтыштә родиннам аралаш кугу вий улмым ончыкталтәш.

Сталин йолташын пәш простой, скромный улмыжо раш палә. Тудо пәш раш ойла, чыла мутшым сайын умлаш лийәш.

Вождьын докладшә почәш уло зал, пўтынь әл прәләтар сәмым „Интәрнационалым“ пәш чаплын мурат. Тидын дәнә кино-сўрәт пыта.

Тидә кино-сўрәт социализм вәрч уло вий дәнә кучәдалаш у, патыр вийым пуа.

И. Музуров.

Райкомол дэч полыш кӱлэш

Кызыт спискэ почэш „У сурт" колхоз пэлэнсэ комсомол организацыштэ (Морко район) 9 йэҥ шотлалтэш. А чынжэ дэнэ мыньар комсомолэц улмым каласаш йöсö. Шуко комсомолэц-влакын дисциплиныштйöршэшак лушкэн, йатыржэ нымогай пашамат огыт ыштэ, а йӱын, хулиганитлэн вэлэ коштыт. Б. Сэмьонов, М. Иванов, П. Пайбулатов идалыклан члэн взносым тӱлэн огытыл, но спискыштэ вуно кызытат комсомолэцлан шотлалтыт. Комсомолэц влак нымогай общэстввннэ пашамат ыштымашышт укэ. Тэвэ пропагандистлан ойрымо М. Максимов ты мартэнат политзаньатым эртарэн огыл. Ӱмаштат политшкол пашам ыш ыштэ.

Б. Топтайэв кагаз ӱмбалнэ гына комсорглан шотлалтэш, организацым йöршэшат ок вуйлатэ.

Морко райкомол гыч „У сурт" колхоз пэлэнсэ организацыш пэш шуэн вэлэ коштыт. Тунамжат комсомол пашам тöрлаташ йолпыдэак райкомолыш шикшалтыт. Ончыкыжо райкомол кӱрылтдэ полшэн шогашыжэ кӱлэш.

Эр. К.

Литкружок почылто

Ушмэн пэлэ кыдалаш школ пэлэн (Башкир АССР, Калтаса район) литэратур кружок почылто. Кружокыш 15 йэҥ возалтын. Литкружок вий дэнэ „Пэлэдыш" лӱман сылнымутан журнал лэктэш.

Микишкин Т.

Крупскайа лӱм Марий пэдагогик институтышто почылтшо Пушкин лӱмэш рэспублик выставкыштэ.

Комсомол организацэ — культур фронтышто

Комсомол организацын тыршымыжэ дэнэ „Ушнымаш" колхозышто (Морко р-н) культур-массэ пашам кумдан шарымэ. Йошкар пусакым культур-массэ пашан рӱдыжкыжö савырымэ. Комсомолэц-влакын вуйлатымэ драматичэский, хоровой кружок-влак пашаштым йатыр вийангдэныт. Драмкружок колхозник-влаклан шуко спэктаклым ончыктэн.

Йошкар пусакыштэ газэтым, журналым, сылнэ литэратурым йӱкын лудыт. Колхозник-влак айдэмын организмжэ, кап-кыл ышталтмыжэ нэргэн врачын лэкцийжым колыштыныт.

М. Захаров.

Политик тунэммын качэствыжэ нöлталтын

Суслонгэр станцэ пэлэнсэ комсомол организацэ ВЛКСМ Рӱдö Комитэтын II-шо плэнумжо дэч вара пропагандэ пашам йатыр сайэмдэн. Эн пэрвойак политик тунэммашын качэствыжым нöлтымö. Кызыт политграмотым тунэммэ школышто 12 комсомолэц тунэмэш. Политшколыш комсомолэц влак йамдылалтын толыт. Заньатьэ коцымашым пытарышаш вэрч комсомол комитэт вийан кучэдалэш. Комсомол комитэт сэкрэтарь Захаров йолташ кажнэ политзаньатышкэ коштэш, комсомолэц-влакын тунэммыштым тэрга. Захаров йолташ чыла тунэмшэ-влаклан учэбникым налэдэн пуэн.

Пропагандистлан инжэньэр-коммунист Пэньковцэв йолташ ышта. Тудо шкэ пашажым йöрата, комсомолэц-влаклан кэч могай йодышымат кэлгын, раш умылтара.

Комсомолэц-влак тыгак сылнэ литэратурым, газэтым лудыт. Пытартыш жапыштэ комсомолэц-влак организованнэ Шолоховын, Островскийын возымыштым лудыныт. Йатыр комсомолэц-влакын шкэныштын библиотэчкышт уло.

Комсомол организацын пропагандэ пашам ик мыньар сайэмдымыжэ дэнэ пырльак ситыдымашымат паләмдыдэ ок лий. Комсомолка Кадошникова коклан политзаньатым кода. Заньатыш толдымын причинжым комсомол комитэт альат пален налын огыл. Комсомолэц Николайэв начар тунэмэш, тудлан полышым организатлымэ огыл. Тунэммын качэствыжым нöлтышаш вэрч социалист сорэвнованьым ситышын шарымэ огыл.

Захаров йолташ райкомол бӱролан нинэ ситыдымаш-влакым пытарэн шукташ да политик тунэммэ пашам эша утларак сайэмдаш мутым пуыш.

П. Жэлонкин.

И. БАСИНКЭВИЧ

ТӰНЬАМБАЛ ӰДРАМАШ КЭЧЭ

Пӱтынь тӱньасэ шэмэр ӱдрамаш-влакын тӱньамбал коммунист ӱдрамаш кэчым—8 мартым пэлэмдаш тӱҥалмыштлан 27 ий лийэш. 1910 ийыштэ Копэнгагэн олаш (Данийын столицыжэ) социалисткэ-влакын тӱньамбалсэ кокымшо конфэрэнцышт эрталтын. Тидэ конфэрэнцыштэ Клара Цэткинын ойжо почэш ий йыда 8 март кэчын ӱдрамаш митинҥым, дэмонстрацийым эртараш пунчалым лукмо. Нинэ митингылаштэ, дэмонстрацылаштэ шэмэр ӱдрамаш-влак шкаланышт сайлымэ да тулэч моло правамат йодшаш улыт улмаш.

Ик ий ожно—1909 ийыштэ амэрикысэ социалисткэ-влак 8 мартыштэ шкэ митингыштышт, дэмонстрацыштышт ӱдрамаш-влаклан сайлымэ правам йодыныт. Садланак социалисткэ-влакын копэнгагэнысэ конфэрэнцыжат ӱдрамаш кэчым 8 мартыштэ эрталаш пунчалын.

Совэт Ушэмысэ шэмэр ӱдрамаш-влак 8 март кэчым кажнэ ийын кугу сэҥымаш-влак дэнэ ваш лийыт. Тэний 8 март кэчын мэ социалист строитэльствын чыла участкылаштыжат ныгунам лийдымэ кугу сэҥымаш-влакым пэлэмдэн кэртына.

Нинэ сэҥымаш-влакым сталинский Конституцэш пэш раш ончыктымо.

„ССР Ушэмыштэ ӱдрамашлан озанлык, кугыжаныш, культур дэн общэствэннэ-политик илышын чыла областьлаштыжат права пöрйэҥ дэнэ тöрак пуалтэш.

Паша ыштэш, пашадарлан, канаш, социальнэ страхованьылан да тунэмаш ӱдрамашлан права пöрйэҥ дэнэ тöрак пумо дэнэ, ава дэн азажын интэрэсыштым кугыжанышын аралымыж дэнэ, мӱшкыран годым ӱдрамашлан пашадарым тӱлэнак отпускым пумо дэнэ, аза ыштымэ пöрт, йоча йаслэ да сад шуко улмо дэнэ ӱдрамашын тидэ правакэ илышыш пурталт шога", манын сталинский Конституцын 122-шо статьажэ ойла.

Ӱдрамашын тичмашынак пöрйэҥ дэнэ тöр праван улмыжо нэргэн сталинский Конституцын 137-шэ статьажат пэш раш ойла. Тушто тыгэ каласымэ: „Ӱдрамаш-влак пöрйэҥ дэнэ тöрак сайлэн да сайлалт кэртшэ праван улыт".

Мэмнан элыштэ ӱдрамаш паша вий шагалэммэ огыл, а утыр кушкэш. Пэрвой дэн кокымшо вичийашлык ийлаштэ ССР Ушэмысэ калык озанлыкыштэ 4 миллионат пэлэ нарэ утла ӱдрамаш пашам ыштэн.

Мэмнан кугу элын шэмэр ӱдрамашыжэ-влак канаш праван улыт. Мэмнан партий дэн правитэльствэ азан ватэ-влак вэрч поснак тыршат. Аборт ыштымым чарымэ, азан ватэ влаклан матэриальнэ полышым кугэмдымэ нэргэн дэкрэт ончылгоч лунчыргымаш, аборт ыштымэ дэнэ кылдалтшэ тӱрлö осал чэр пижмэ дэч ӱдрамашым аралэн шога. Азам ыштымэ пöрт, йоча сад, йаслэ, молат кажнэ ийын шукэмэш.

Культур учрэждэньэвлакым шукэмдымэ дэнэ образованьылан правам илышыш пурташ ӱдрамаш-влаклан йöным ыштымэ. Пэл миллион утла ӱдрамаш-влак фабзауч школлаштэ, тэхникумлаштэ да вузлаштэ тунэмыт. Лу тӱжэм дэнэ ӱдрамаш-влак производствылаштэ инжэнэрлан, тэхниклан да мастэрлан пашам ыштат. А вэт коло ий ожно гына Российыштэ шэмэр ӱдрамаш йöршэш правадымэ ыльэ, тунам ӱдрамашым кузэ шонэныт, тугэ индырэныт. Кугыжан правитэльствэ шэмэр ӱдрамаш вэрч шкэ сэмынжэ „тыршэн", тудын спэциальнэ законжо почэш „курымэшлан" ӱдрамашым пöрйэҥлан пэҥгыдэмдымэ лийын.

Тидэ шучко жап дэч мэ пэш мӱндыркö кайэн улына. Мэмнан элысэ шэмэр ӱдрамаш пашазэ класс дэн пырльа Лэнин—Сталин партий вуйлатымэ почэш кугыжан властьын шынчыржым шалатэн, 1917 ий октäбрыштэ помэщик дэн капиталист властьым сӱмырэн, граждан сар фронтлаштэ кучэдалын, шалатымэ озанлыкым тöрлатэн шындаш, у фабрик, заводвлакым ышташ полшэн.

Капиталист эллаштэ шэмэр ӱдрамашын илышыжэ чыташ лийдымэ нэлэ, пычкэмыш. Ик капиталист элыштат ӱдрамашын пöрйэҥ дэн тöр праважэ укэ. Шуко кугыжанышлаштэ ӱдрамашын сайлымэ праважэ йöршэш укэ. Йужо кугыжанышлаштэ ӱдрамаш-влакын сайлымэ праваштым моткоч чот изэмдымэ. Английыштэ закон почэшак пöрйэҥгын шкэ ватыжым кыраш правамэ уло.

Эн дэмократичнэ элыштат ӱдрамашын паша вийжэ пöрйэҥ дэнэ таҥастарымаштэ пэл акэш вэлэ аклалтэш.

Ик капиталист элыштат азан ватэ-влаклан кугыжаныш могырым нымогай полышат ок пуалт. Азан ватэ капиталист эллаштэ кок пачаш чот орланэн ила. Фабрикант, заводчик-влак мӱшкыран ӱдрамашым вашкэ гына паша гыч луктын колташ тыршат.

Шэмэр ӱдрамашым илышыжэ фашист эллаштэ—Гэрманий дэн Йапонийыштэ—пэш чот нэлэ. „Политикэ дэн профэссий—ӱдрамашлан огыл", манын Гит-

(Мучаш 4-шэ могырышто).

26

Йошкар пусакыштэ

(ОЧЭРК СЭМЫН)

Кас. Каваштэ шӱдыр-влак волгалтыт. Коклан-коклан йуалгэ мардэж пуалэш. Шолэнгэр урэм дэнэ йошкар пусакыш ошкылам. Вара Тайра поктэн шу. Тудат йошкар пусакышкак кайа улмаш.

— Кушко пэш вашкэт?— Тайара дэч йодам.

— Йошкар пусакыш,— шыргыжалын пэлэштыш Тайра.

— Мыйат тушко кайэм,—маныым мый.

* * *

Йошкар пусак. Пöрт кöргö волгыдо, йандар. Пырдыжыштэ тӱрлö-тӱрлö лозунг, сӱрэт-влак кэчат. Тэвэ йошкар шовыч дэнэ лэвэдмэ кугу ӱстэл. Ӱстэл ӱмбалнэ тӱрлö газэт, журнал да книга-влак. Ӱстэл воктэнэ колхозник влак йужыжо газэтым, йужыжо журналым лудыт.

Вэс ӱстэл дэнэ Шолэнгэр йалын шахматист-влакшэ погынэныт. Йужыжо шашкэ дэнэ, йужыжо шахмат дэнэ модыт.

— Тый Миша, давай млаина иктаж мыскарам луд, а мэ колыштына,—манэш Капитон кугыза.

Чачук шкафгыч „У вий" журналым лукто.

— Тэвэ тыштэ Шкэтанын возымо „Вуйлатышын пондашыжэ" лӱман мыскара пэчэтлалтын. Лудса,— Чачук мланэм журналым пуыш.

Мыйат йӱкын лудаш тӱҥгальым. Ӱстэл йыр чумыргэн шинчын, колхозник-влак пэш колыштыт. Йэпрэм кугыза пылышым вэлэ шогалтэн, пэш колыштэш. Лачак шахмат да шашкэ дэнэ модшо-влак гына шкэ шотышт дэн модын шинчат.

Йошкар пусак кастэнэ 12 шагат мартэн пашам ышта.

Тыгэ мэмнан Шолэнгэр йалыштэ, комсомол организацэ инициатив дэнэ почмо йошкар пусакыштэ кас йэда погынэн газэт, журнал лудмаш эртаралтэш. Тыштак шашкэ да шахмат дэнат модаш тунэмаш лийэш..

Марын Миша.

Нужйал лудмо пöрт пашам образцово шындэн

Нужйал лудмо пöрт вуйлатышэ (Йошкар-Ола район) комсомолка А. Дорогова йолташ шкэ пашажым сай ышта. Лудшаш книга-влак чылажэ 500 уло. Газэт дэн журнал эрэ толын шогат. Адак район библиотэк гыч пэрэдвижкым налын шога, тудым колхозлашкэ колта.

Калык коклаштэ умландармаш пашам ышта. Тидэ пашаштэ лудмо пöртын 25 йэнган активышт тӱрлö пунчалым калыклан шараш полшэн шогат.

Кастэнэ Дорогова рвэзэ-ӱдыр-влакым погэн нуным кушташ, у мурым мураш туныкта. 1936 ийыштэ лийшэ край олимпиадыштэ Дорогован вуйлатымэ кружок пэрвой вэрым налын. Садлан кружокым 500 тэнгэ дэнэ пöлöклыштэ.

Лудмо пöртын ситыдымашыжымат ончыкташ кӱлэш. Молодьожлан йöршö лудшаш книга-влак альэ шагал.

Рово могырым вуйлатэн шогымаш ука. Лудмо пöртын пашажым эшэ сай ышташ ронолан кӱлэшынак полшашыжэ кӱлэш.

Корабльов П.

ВОИЭННЭ-ФИЗКУЛЬТУР СОРЭВНОВАНЬЭ ЭРТЫШ

1 мартыштэ Йошкар-Ола районышто тунэмшэ-влакын войэннэ-физкультур сорэвнованьэ эртыш. Сорэвнованьыштэ 8 школ гыч чылажэ 38 рвэзэ дэн ӱдыр лийыныт. Нунын коклаштэ 15 йэнгжэ ӱдыр. Ӱдыр влак кокла гыч 2 километр кужытышт коштмаштэ пэрвой вэрыш Мэдвэдэвэ пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ Крылова Майра лэктэ. Тудо 10 минутат 33 сэкундышто савырнэн тольо. 2-шо вэрым Азаново школ гыч Рэгэльская Ольга налын. Тудо 11 минутат 6 сэкундышто финишыш толын шуын. 3-шо вэрым Акашэво школ гыч Вэдэрникова налын. Тудо 11 минутат 38 сэкундышто толын.

13-14 ийаш рвэзэ-влак 3 километрыш кайшэ 12 рвэзэ гыч пэрвой вэрым Мэдвэдэво школ гыч Онучин Андрэй налын. Тудо 11 минутат 5 сэкундышто савырнэн толын 2-шо вэрым Азаново школ гыч Малышэв Васлий налын. Тудо 14 минутат 13 сэкундышто копiтын толын 3-шо вэрым Мэдвэдэво школышто тунэмшэ Б. Кидалашов дэн Корьэково школышто тунэмшэ Исайэв Виктор налыныт. Нуно 13 минутат 27 сэкундышто савырнэныт.

15-14 ийаш рвэзэ-влак 5 километрым савырнышэ 12 рвэзэ кокла гыч пэрвой вэрым Арбан школ гыч Коротков Михаил налын. Тудо 24 минутат, 53 сэкундышто савырнэн. 2-шо вэрым Мэдвэдэво пэлэ кыдалаш школ гыч Рэвин Василий налын. Тудо 24 минутат 53 сэкундышто толын шуын. 3 шо вэрым Цибикнур школ гыч Васильэв Г. налын. Тудо 25 м. 26 с. савырнэн.

15-17 ийаш ӱдыр-влак 3 километрыш кайшэ-влак кокла гыч пэрвой вэрым Цибикнур школ гыч Короткова Анна налын. Тудо 14 минутат 30 сэкундышто савырнэн. 2-шо вэрым Кузнэцово школ гыч Вэдэрникова А. налын. Тудо 17 минутышто коштын толын.

Стрэлковой сорэвнованьыштэ 7 школ лийын. Нинэ школ кокла гыч 43 очколан пэрвой вэрым Кузнэцово школ налын. 2-шо вэрым 40 очколан Цибикнур школ, 3-шо вэрым 38 очком Мэдвэдэвэ школ налыч.

Чумыржо пэрвой вэрым Цибикнур школ налын.

К. Корьаков.

Качэствэ вэрч кучэдалман

„Авангард" колхоз пэлэнсэ комсомол организацыштэ (Йошкар-Ола р-н) политик тунэммэ паша йöршэш лушкэн. Политик тунэмын качэствыжэ вэрч комсорг Краснова дэн пропагандист Захаров нимонарат огыт кучэдал. Захаров комсомол организацыш мийа да лӱмлан гына заньатым эрта. Пропагандистын йамдылалтдэ толмыжо дэнак заньатьэ пэш кукшын эрта. Садланак политзаньатыш 7 комсомолэц гыч 2-3 комсомолэц вэлэ коштэш. Нунышттат йамдылалтдэ толыт. Комсомол организацыштэ антисовэт троцкист цэнтрым судитлымэ процэссым кызыт тунэмаш тӱҥалмэ огыл, а шукыжо комсомолэц-влак тидэ процэссым огыт шинчэ.

Комсорг Краснова организацым путырак лушкыдын вуйлата. Кок тылзэ комсомол погынымаш лийын огыл. Йошкар-Ола райкомолат пашам йол умбак шындаш ок полшо.

К. Г.

Сылнымутан журнал лэктэш

Шэрнур пэдучилищыштэ тунэмшэ-влак шкэнынышт вийышт дэнэ сылнымутан журналым луктын шогат. Журналэш шкэнынышт возымо ойлымаш, почэламут дэн критик ыштымым пэчэтлэн шогат.

Журналым луктащ марий йылмэ да литэратур дэнэ туныктышо Ф. Казанцэв йолташ активнын полша.

И.

Тачэ спортивнэ сорэвнованьэ тӱҥалэш

Тачэ Йошкар-Олаш кум ола-влакын тэлэ спортивнэ сорэвнованьышт тӱҥалэш. Сорэвнованьыштэ Йошкар-Оласэ, Чэбоксарысэ (Чуваш АССР) да Саранск оласэ (Мордва АССР) физкультурник-влак ӱчашаш тӱҥалыт. Сорэвнованьэ шкэ ончыланжэ опытым вашталташ, физкультурник-влакын тэлэ спорт тэхникым кидыш налмаштэ сэнымашыштлан ончыкташ задачым шында.

Программэ почэш хоккэй, коньки да йэчэ дэнэ ӱчашымаш эртаралтэш.

4 значоклан нормым сдатлэныт

Фэвраль тылзыштэ Йошкар Ола Осоавиахим райсовэт 8 комсомолэц допризывник-влакым туныктэн луктын. Нуным чылажэ 120 шагат туныктымо. Нуно чыланат ГТО, ГСО, ПВХО, „Ворошиловский стрэлок" значоклан нормым сдатлэныт.

Корабльов П. С.

ТӰҤЬАМБАЛ ӰДРАМАШ КЭЧЭ

(МУЧАШ)

лэр воза. А пропагандэ министр Гэббэльс тыгэ ойла: „Ӱдрамаш-влакын эн тӱҥда эн кӱшыл профэссийышт—ватэ да ава лийаш". Фашист Гэрманий нинэ лозунг-влакым шуктэн шога, тудо прэдприйатьыла гыч ӱдрамаш пашазэ-влакым эрыкта. Кызыт Гэрманийыштэ миллон утла ӱдыр да самырык ӱдрамаш-влак паша дэч посна коштыт. Нуным лагэрьлашкэ принудитэльэ пашам ышташ, помэщик, кулак дэкэ йал озанлык пашам ышташ колтылыт. Тыштэ ӱдыр дэн самырык ӱдрамаш-влак пашадар дэч посна, шужэн колымо дэч шкэ илышым аралэн кодашлан гына пашам ыштат. Фашист Гэрманийыштэ ӱдрамаш-влакын кугу школлашкэ тунэмаш налмым йöрштэ чарнэныт.

Йапонийыштэ ӱдрамашым айдэмылан огыт шотло. Тушто чытымэ пöрт (дом терпимости) уло. Тидэ пöртыш пöрйэнг шкэ ватыжым, ача шкэ ӱдыржым волык сэмынак ужалэнат кэртыт. Фабриклаштэ 7-9 ийаш ӱдыр-влак кӱрылтдэгызэ 20 шагат мартэ станок воктэнэ пашам ыштат. Тубэркульоз чэран ӱдрамаш-влак пытартыш минут мартэ станок воктэнэ пашам ыштат да шукыжо годым станок воктэнак колат.

1937 ийыштэ 8 март кэчын капиталист эллаштэ шэмэр ӱдрамаш-влак урэмышкэ лэктыт да капитализм ваштарэш, эрык вэрч кучэдалаш тӱҥалыт.

1937 ийыштэ пӱтынь тӱнясэ шэмэр ӱдрамаш-влак тӱҥьамбал коммунист кэчым у империалист сарын шучкылыкшо утыр кугэмэ жапыштэ вашлийыт.

Фашист Италий аралалтдымэ Абиссиний мландэ мучко тул да кэрдэ дэнэ кошто. Кызыт фашист Гэрманий дэн пырльа дэмократичэский Испанийыштэ оза лийшаш вэрч кучэдалэш, испанийсэ калыкым пуштэда, пойанлыкым шалатылэш. Гэрманий дэн Йапоний Совэт эл ваштарэш войэннэ сойузым ыштэныт. Фашист кашакын агэнтышт—троцкист, шпион, дивэрсант кашак фашист Гэрманий дэн Иапонийлан полшэн, мэмнан элышкэ капитализмым пöртылташ, социализм ыштымэ пашам шалатылаш тöчышт. Но пролэтар диктатур троцкист шамычын пыжакшым тым шалатыш.

Ударнэ паша примэрым ончыктышо, стаханов движэньын ончыл радамыштыжэ ошкылшо Совэт Ушэмысэ шэмэр ӱдрамаш-влак войэннэ пашамат чот тунэмыт, социалист родинам аралаш йамдылалтыт. Шучко жап лишэммэ годым мэмнан ӱдрамаш-влак Йошкар армий да чыла совэт калык дэн пырльа бойэвой радамыш шогалын тушманвлакым йöршэш кырэн шалатымашкэ кучэдалаш тӱҥалыт.

БГТО значоклан нормым сдатлат

Кой-Сола пэлэ кыдалаш школышто (Шэрнур р-н) БГТО значоклан нормо сдатлымашым сайын организатлымэ. Шукэртэ огыл йэчэ дэнэ 17 тунэмшэ, противогаз дэнэ 20 йэнг нормым сдатлэныт.

Иванов.

Эл аралымэ значокан лийыт

Азйал пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-влак (Морко р н) Москo оласэ Орджоникидзэ лӱм школ отрйадысэ пионьэр-влакын эл аралымэ 3 оборон значоклан нормым сдатлаш ӱжын возымыштым лончылэн нальыч. Тунэмшэ-влак Октябрь рэвольуцылан 20 ий тэммэ мартэн 3 значокланжат нормым сдатлаш кэлшэныт. Кызыт шукыжо БГТО значокан улыт.

Сэмьонов М.

КОЛХОЗ ОЛИМПИАДЭ

25 фэвральыштэ Шэрнур сэлаш районысо колхоз олимпиадэ эртыш. Олимпиадыш колхозласэ драмкружок члэн-влак, хоровой, кушт тымо, музыкальэ кружок члэн-влак толыныт.

Кой-Соласэ драмкружок члэн-влак Шкэтанын возымо „Лапчык Каритон" пьэсым модын ончыктышт.

„Мустай" колхозын эн сай мурызыжо-влак Йандыганова Ф., Мустайэва Ольга, Мамайэва Н. йолташмыт сöралын мурышт.

Прäникова Ана дэн Мамайэва К. йолташмыт пэш сайын, кэлыштарэн куштэн пушт. Ф. Старшэв, Ал. Шабдаров.

Отв. рэдактор— В. Т. ТИМОФЭЙЭВ.

Упол. Марлита № 30. Тираж 2154 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М. К.